

NOVĂȚEANUL

Publicație lunară independentă

ORAȘUL NOVACI ❖ Anul X, Numărul 113 ❖ Sâmbătă, 29 octombrie 2022 ❖ ISSN 2392 - 6961

O INIȚIATIVĂ DEMNĂ DE TOATĂ LAUDA

Istoria „Drumului Regelui”, mai nou Transalpina, este foarte complexă. Unele informații arată că ar fi unul dintre cele mai vechi drumuri din Europa, construit din motive strategice de legiunile romane. De altfel, un geograf anonim din Ravena, Italia, l-a menționat pentru prima dată sub numele de „Coridorul IV strategic roman”.

Alte surse spun că ar fi fost construit pentru cucerirea Sarmisegetuzei de către legiunile romane între 101-104.

La fel, unele surse susțin că în Primul Război Mondial s-a început reabilitarea drumului la cererea Regelui Ferdinand, în 1914, între Rânca-Gorj și Valea Măceșului-Alba sau că nemții l-ar fi pietruit tot din rațiuni strategice pentru alimentarea frontului de vest. Tot nemților li se atribuie pietruirea din timpul celui de-al doilea Război Mondial.

Sigur, multe dintre ipoteze sunt povești, unele chiar nu au niciun sâmbure de adevăr. Un lucru este sigur: inițial acest drum a fost doar o potecă de munte folosită de păstorii din Mărginimea Sibiului pentru deplasarea cu turmele în Țara Românească și de aici mai departe spre locurile de iernat.

Trec peste alte informații în legătură cu această importantă cale de comunicație și mă opresc la inițiativa Băncii Populare „Gilortul” de a construi un drum care să răspundă necesităților vieții ciobănești, dar și năzuințelor lui Dumitru Brezulescu de a edifica la Rânca o stațiune fără pereche în țară. Inițiativa a fost prezentată în anul 1934 Primului Ministru Gheorghe Tătărescu, idee apreciată și de Casa Regală a României, Regele Carol al II-lea sprijinind inițiativa.

Așa s-a ajuns la organizarea unei adunări populare pe platoul din Plaiul Mare al Novaciului la care a participat și Primul Ministru Gheorghe Tătărescu care le-a vorbit oamenilor despre importanța acestui drum din punct de vedere turistic, dar și

despre importanța lui din punct de vedere strategic și economic, propunând reabilitarea și legarea lui cu șoselele ce vin dinspre Sibiu și Sebeș.

După încheierea discursului, Primul Ministru Gheorghe Tătărescu s-a urcat pe un cal, însoțit de 20 de novăceni, oameni reprezentativi din Novaci, și ei călare, avându-l în frunte pe învățătorul Ion D. Giugiulan și au pornit-o spre înălțimile munților pentru a stabili traseul viitorului drum.

Primul Ministru Gheorghe Tătărescu a participat personal la inaugurarea lucrărilor de construcție a acestui drum săpând primul metru de drum în plaiul novăcean.

Lucrările de refacere a drumului au început în anul 1934 și au fost terminate în toamna anului 1935, iar inaugurarea drumului s-a făcut în urmă cu 87 de ani, în ziua de 6 octombrie 1935, în prezența Primului Ministru Gheorghe Tătărescu și a Regelui Carol al II-lea, la Novaci fiind primiți cu urale de peste 5.000 de novăceni și săteni din localitățile din jur.

De atunci, acestui drum i-a fost atribuită denumirea de Drumul Regelui. Această mare realizare se leagă de numele fostului Prim Ministru Gheorghe Tătărescu, motiv pentru care novăcenii i-au ridicat obeliscul din Plai, la ieșirea din Novaci spre Rânca, cunoscut sub numele de „Monumentul lui Tătărescu”.

După cum se cunoaște, modernizarea acestui drum a fost aprobată în anul 2008 de către fostul Ministru al Transporturilor Ludovic Orban, iar lucrările au început în anul 2009, fiind asfaltat în întregime, căpătând și denumirea de „Transalpina”.

Este de subliniat faptul că Primăria și Consiliul Local Novaci, personal Primarul orașului Novaci, dr. ing. Dumitru Leuștean, au luat inițiativa de reabilitare a Monumentului lui Tătărescu, în memoria fostului Prim Ministru Gheorghe Tătărescu, cel care a avut un mare rol în construcția acestui drum în anii 1934-1935. Mai mult, în jurul acestui monument a fost amenajat un frumos parculeț unde turiștii veniți din toată țara și chiar din străinătate, au posibilitatea să se oprească pentru odihnă și să se bucure de frumusețile acestor locuri.

Constantin DĂRVĂREANU

6 ȚĂRI EUROPENE PARTICIPANTE LA UN NOU PROIECT ERASMUS+ LA LICEUL TEORETIC NOVACI

În perioada 11-15 octombrie 2022 s-a desfășurat la Liceul Teoretic Novaci cea de-a patra activitate/mobilitate din cadrul proiectului Erasmus+, „Do, Develop, Donate/3D”, Nr. 2020-1-LV01-KA229-077483_2.

Liceul nostru a fost gazda unui grup de 25 de elevi și 10 profesori din Letonia, Spania, Italia, Croația și Grecia.

Obiectivul principal al proiectului îl reprezintă găsirea modalităților și oportunităților de dezvoltare a abilităților și competențelor elevilor pentru viitorul lor drum pe piața muncii, ținând cont de utilizarea posibilităților oferite de comunitatea locală.

Absolvenții școlii de astăzi trebuie să fie capabili să se adapteze la schimbarea continuă în multe aspecte ale vieții lor. Pentru majoritatea tinerilor, planificarea vieții și a carierei va fi o chestiune de a lua o decizie majoră și de a trăi cu ea toată viața. Întrebarea cheie „Ce vrei să faci în viață?” ar trebui să fie înlocuită cu „De ce aptitudini și competențe ai nevoie pentru a fi competitiv pe piața muncii în domeniul care vizează interesele tale?”

Tema principală a acestei activități pentru care liceul nostru a fost gazdă a reprezentat-o abilitățile moștenite de la generațiile anterioare.

Elevii implicați în proiect au încercat nu doar să depășească meseriile tradiționale naționale, ci și să afle ce abilități sunt necesare pentru a le putea realiza. De altfel, au reușit să compare actualele competențe pe piața muncii, cu cele din secolul precedent. În timpul mobilității din România au fost prezentate studiile de caz realizate pe această temă și s-au purtat discuții despre importanța abilităților moștenite. Activitățile au fost diverse.

Astfel, în ziua de 11 octombrie 2022, oaspeții au vizitat liceul, Primăria Orașului Novaci, Casa de Cultură Novaci și Parcul Aventura Rânca, vizite urmate de ateliere de lucru atât pentru elevi, cât și pentru profesori.

La fel de bogată în activități s-a dovedit a fi și ziua de 12 octombrie 2022, când grupul găzduit de liceul novăcean a efectuat o vizită la un

antreprenor local, muzeul etnografic Daciana Ungureanu, urmată de vizită la „Peștera Muierii”, „Pădurea colorată” și atelierul de lucru „Îmbunătățiți-vă creativitatea”.

Pe 13 octombrie 2022 a fost organizat atelierul de lucru pentru elevi - „Abilitățile moștenite de la generațiile anterioare”, elevii din fiecare țară participantă prezentând un material power point pe această temă. A urmat vizitarea Muzeului Satului de la Curtișoara, vizitarea orașului Târgu Jiu și a operelor lui Constantin Brâncuși. Ziua s-a încheiat cu un alt atelier de lucru - „Activități interculturale și realizarea de afișe - abilități moștenite” și cu acordarea certificatelor de participare.

Pe 14 octombrie 2022 s-au încheiat activitățile în România, ziua fiind rezervată vizitării orașului București și a principalelor obiective turistice din capitală. Pe toată durata mobilității elevii implicați în proiect au avut oportunitatea de a cunoaște oameni din țări diferite, au învățat cum să respecte diferențele, să-și extindă cunoștințele lucrând cu colegii lor din țările participante într-un mod atractiv și prin împărtășirea experiențelor și obiceiurilor.

Do everything to Develop your skills and Donate your experience to the others!!! - Faceți tot posibilul să vă formați, dar nu uitați să împărtășiți totul cu cei din jurul vostru!!! Acesta este îndemnul nostru, al coordonatorilor din proiect pentru elevii noștri.

Activitățile și programul au fost realizate de coordonatoarele de proiect, prof. Lăzărescu Adriana și prof. Țăpîrdea Simona, cele care s-au bucurat de aprecierile oaspeților noștri și, după cum am observat și din feedback-ul oferit, au avut un real succes.

Mulțumim tuturor celor care ne-au ajutat pe parcursul desfășurării acestei mobilități, care a presupus găzduirea unui număr mare de oaspeți europeni!

Următoarea mobilitate din cadrul proiectului va avea loc în martie 2023, iar țara gazdă va fi Spania.

Prof. Alina Ramona ȚICU
Director Liceul Teoretic Novaci

BAZINE DE STOCARE A APEI POTABILE

Primăria Orașului Novaci, împreună cu Operatorul Apă și Canal Novaci (Apa Regio), au instalat la Rânca 3 bazine de stocare a apei potabile (fiecare de câte 70.000 litri).

După cum spune Primarul Orașului Novaci, dr. ing. Dumitru Leuștean, instalațiile vor fi funcționale începând din această iarnă, ceea ce va duce la evitarea problemelor cu care ne-am confruntat în anii precedenți. Tot dânsul a mai spus că a fost semnat ordinul de începere a lucrărilor de asfaltare a străzilor din Rânca, dar datorită timpului neprielnic, lucrările vor fi demarate cel mai târziu odată cu începerea sezonului cald, în primăvara anului viitor.

Constantin DÂRVĂREANU

FESTIVALUL TOCANULUI

Prof. univ. dr. Nicolae VINȚANU

În zilele de 8 și 9 octombrie 2022 a avut loc *Festivalul Tocanului* la Novaci. Lume din toate părțile a venit să se întâlnească cu vechiul obicei al poporului român, cu brânza de oi, urda, untul sărat și alte produse din lapte care alcătuiau hrana de zi cu zi a poporului român. Dar mai ales cu *tocanul*, pe care ciobanul îl pune în straiță, pentru a se hrăni cu el o bună parte din transumanță. Pe cărări numai de ciobani știute se ajungea de la munte la Valea Dunării, doar cu măgarii și câinii, pentru a se hrăni oile cu iarbă grasă.

Înainte de a ajunge la *Festivalul Tocanului*, m-am documentat temeinic

era nevoie, se mai adăuga ceva apă și mai târziu se puneau cam 2 kg de ceapă la 1 oaie. Unii mai puneau câțiva ardei capia și după vreo 3 ore carnea era gata. Acesta nu era tocanul specific oierilor, era un fel de tocăniță. Tocanul renumit în lumea ciobanilor se pregătea din carne de oaie fiartă în grăsimea oii, seu, fără niciun fel de adausuri. În fiecare toamnă, tata fierbea o oaie mai bătrână, ca să facă *tocan*. Era un prilej deosebit să vedem cum ieșea mâncarea și mai ales cum burta oii se spăla în 5-6 ape și toată carnea de *tocan* intra în aceasta.

M-am uitat la oamenii ce fierbeau

despre denumirea acestui fel de mâncare. Dicționarele noastre spun că ar veni de la maghiarul tokany. Dar există în ungurește gulaș și paprika, și nu putea veni de la alte cuvinte, care nu au legătură cu tokany. Mai degrabă este un cuvânt vechi care vine de la *tocane*. De la noi au luat și slavii și celelalte popoare învecinate, relativ la ciobănie: baci, brânză, urdă, stână etc., trecând la unguri, bulgari, sârbi și sași. O constatare firească, spunea Hașdeu, a românilor din Dacia pe tot Evul Mediu, s-au numit *vlachi*, nume pe care sârbii și germanii îl dădeau națiunii noastre, ca și cel francez și italian, care se numeau cioban. Ca atare, nu se putea ca o bună parte din ceea ce se făcea la stână, împreună cu oile, măgarii și câinii, pe timpul transumanței, să fie ceva împrumutat de la alții. Așa că ungurii au fost până la 911, aproape 1 mileniu în care *tocanul*, de la a toca - tocan a existat în limbajul nostru. Mai adăugăm că păstoritul, ca structură a caracteristicilor noastre ca popor, este modul de activitate al părinților noștri. Înainte de Traian, ca daci și apoi ca daco-latini, pe vremea aceea, a Secolului al VIII-lea, au fost păstori, și numai după Secolul al XIV-lea plugăria se întrecea cu stâna.

Înarmat cu aceste cuvinte, am pornit la *Festivalul Tocanului*. De cum am intrat în piață, o mulțime de oameni se uita cum fierb cazanele cu *tocan* de oaie, la brânzeturi etc. Nu aveai loc să treci, unii pe lângă alții, pentru a vedea produsele oilor. Mi-a atras atenția un fel de *sloi de tocan*, pe care ciobanii îl purtau pe măgar când mergeau cu oile în transumanță. Este un fel de carne cu tot seul pe care îl secretă oaia, având darul de a rezista toată iarna. Ciobanii noștri trebuiau să se hrănească iarna ca să poată rezista frigului, viscozelor, celor care atacau animalelor (lupi, hoți etc.).

Tata a fost mare meșter în *tocan*, și a făcut la vreo 10-15 care au avut nunta în Plăieț. Rețeta era simplă. Se pune carnea, una mai grasă, în cazan, cu apă, ceva untură sau ulei și fierbea la foc mic vreo 2 ore. Dacă

tocanul. Sigur, fiecare dintre ei nu spunea exact cum se face această mâncare. Am constatat că *tocanul* se vindea împreună cu cașcavalul, brânza de burduf, untul, brânza puțin sărată pentru iarnă, laptele de-l mare. I-am cerut unei fete care servea la tarabă și mi-a pus și mie una din bunătățile legate de *tocan*. Gândurile s-au oprit undeva în vis, la oile noastre, de pe vremurile când eram copil. Alte timpuri și alte vremuri. Fata m-a rugat să iau loc la masă. Erau vreo 15-20 de ciobani care vindeau produsele stânei. Gândul mi-a rămas tot la oile noastre de pe acele vremuri.

Mi-a atras atenția un olar care făcea produse ale lutului. Vreo 15-20 de oameni se uitau la el cum prelucra pământul ales. Omul a terminat un blid și o oală cât am stat noi lângă el. Lumea se uita de zor, înțelegând că acest obicei era vechi de mii de ani. Plecând de la olar am văzut ceva de pe vremea copilăriei: baton de zahăr ars și halviță. Oamenii de azi nu prea mai consideră că mâna omului face și aceste produse.

Festivalul Tocanului este o tradiție despre cum trăiau oamenii mai demult. Era o viață simplă, așa cum au avut-o și strămoșii noștri. Cei care au venit la festival, au trăit o parte din acele vremuri. Pe atunci au fost și secole de căutări de a găsi rezolvarea unora dintre probleme, cum este și cea de astăzi, în raport cu energia. Eu am tot scris că civilizația occidentală va intra într-o penurie de materii prime. Aceasta ne-a și făcut pe noi să fim producători ai materiilor prime, dar să nu mai avem industrie.

Războiul acesta, dintre ruși și ucraineni, ne-a făcut să deschidem ochii mari, să realizăm că dacă vom apela la tradiție, va fi suficient de bine pentru noi. Tradiția este un fel de mână întinsă spre noi, și păstrând aceste îndelungi experiențe istorice, vom reuși să facem față zilelor de acum. Probabil că aceasta este și intenția *Festivalului Tocanului*, de a apela la datinile poporului român.

ALEXANDRU DELU OPRITĂSCU

Melancolie

Bate vânt cu pic, în dungă,
Neguri curg în rostogol,
Toamna vine și așează
Palidul pustiu pe gol.
Stânile pierdute-n ceață
Triste își cântă în celar,
Melodia prin vârguină
Spartă-n șuier de strungar.
Lăsători coboară-n vale
Clinchete de clopoței,

Într-o undă care duce
Vara adunată-n șei.
Ciobanii întorc pe glie
Turmele către iernat,
Ducând tihna de-astăvară
Înspre funduri de Banat
Și în prag de despărțire
Încing dor peste chimir,
Cu sărutul luat în pripă
În baticul suvenir.

ION FLOREA

Munții cântă

Munții cântă sub cojoc
De zăpadă timpurie
Ca ciobanii lângă foc
Copleșiți de bucurie
Fiindcă-n zori de ziua vor
Porni marele exod
Pe poteci de vânt și dor
Către șesul plin de rod.
Glasuri limpezi de codane
Se respiră peste grui

Varsă lacrimi în năframe
Ochi albaștri, ochi căprui.
Ciobănașii în desagi
Strâng mâhniri de căprioare
Și se-nșiră pe sub fagi
Să răzbească-n drumul mare.
Rozând ramii la tufani
Vin de-a valma, vin grămadă
Și mioare și ciobani
Sub vârtejul de zăpadă.
Munții mei cu zări de lună
Și luceferi enigmatice
Veți rămâne în furtună
Voi și cerbii singuratici
Până când în primăvară
Va pocni la cetini spicul
Și din vârful vreo Mărioară
O să-și fluture baticul,
Iar pe-ntinsul României
Vor foșni și vor surăde
Luminos și omenesc
Pomi robuști și grâne crude.

Toamnă, frunză târzie

Of, fruntea mea cu un gând
Ce încă se mai deapănă...
E soare, soare... trec cocori...
Meteorologii încă nu anunță
Dacă-n crame a-nceput
Să curgă must scăpător,
Dacă gutuile mai pot surăde
Zorilor fără tentații brume.
Nucul mai păstrează

La subțioară-o frunză scorjotă.
De-aici încolo
Trebuie să ocrotim totul
De eventuale înghețuri
Și din Parâng să ne aducem
Rezerve de doină și cetină.
Toamnă, toamnă, frunză târzie...
Ceva din nesfârșit în nesfârșit
Se duce odată cu gândul...

FESTIVALUL TOCANULUI - 2022

După Evenimentele din Decembrie 1989, aproape în fiecare localitate din țară au apărut tot felul de manifestări culturale și festivaluri cu nume dintre cele mai ingenioase.

Înainte de 1989, în țară erau câteva festivaluri de mare importanță, recunoscute și înscrise în calendarele Ministerului Culturii, între care și tradiționala manifestare culturală „Urcatul oilor la munte” din luna mai de la Novaci.

Sigur, lucrurile s-au schimbat mult în cei peste 30 de ani de libertate care s-au scurs de la momentul Decembrie 1989, timp în care s-au cam pierdut o bună parte dintre obiceiurile și tradițiile legate de această ocupație a oierilor-păstoritului. Astăzi, păstoritul, ca ocupație străveche și-a pierdut mult din valoarea sa ancestrală. Păstorul de astăzi nu-l mai prea vezi în urma oilor, iar cei care păzesc oile sunt persoane adunate de prin țară despre care se cunosc prea puține lucruri concrete. Câți dintre copiii păstorilor mai îndrăgesc această meserie?

După Decembrie 1989, imaginația oamenilor a căpătat forme noi, încercându-se revigorarea unor tradiții legate de viața și îndeletnicirile oamenilor, între care și cele legate de gastronomie.

Nu se poate spune că românul a uitat să mai gătească sarmale, piftii sau tocan. Și fiindcă veni vorba de tocan, iată că la Novaci s-a organizat cea de-a treia ediție a Festivalului Tocanului, 8-9 octombrie 2022. Sigur, este o inițiativă bună dacă avem în vedere găsirea unor căi pentru atragerea și dezvoltarea turismului în Novaci și zonă.

Că Ministerul Agriculturii a atestat tocanul ca produs tradițional, înregistrat la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, pe un anumit nume, nu știu câtă importanță prezintă. Tocanul este o invenție a strămoșilor noștri oieri, a celor care și-au petrecut o bună parte din viață în munți și la șes, în vastul ciclu al transumanței. În vârful munților, una dintre bunătățile gastronomice ale păstorilor a fost și a rămas tocanul de oaie, aproape nelipsit în orice stână. În lungile drumuri ale transumanței, pe timp de iarnă, adevărații păstori au dus cu ei tocanul de oaie în pieile de oaie spălate și uscate, sleit de parcă îl păstrau acasă în trocile de lemn.

Când se opreau din mers, dădeau jos desagi de pe măgari, scoteau burduful cu tocan și tăiau cu brișca din el.

După mine, adevăratul inventator al tocanului de

oaie este păstorul; nimeni nu știe să-l pregătească mai bine decât el.

Dincolo de partea gastronomică a festivalului rămâne manifestarea culturală în sine. Festivalul a prilejuit organizarea unor spectacole artistice de ținută, motiv pentru care merită felicitări Primăria și Consiliul Local Novaci, Casa de Cultură, Ansamblul „Nedeia”

care a evoluat mult în bine de când de pregătirea lui se ocupă Petre Popescu, novăcean de-al nostru, dansator al Ansamblului Artistic Profesionist „Doina Gorjului”, fost dansator al Ansamblului „Nedeia” și nu în ultimul rând conducerele Liceului Teoretic Novaci și Școlii Gimnaziale.

Între invitați, ca de obicei, Ansamblul Artistic Profesionist „Doina Gorjului” a fost prezent cu un program artistic adecvat, ce a cuprins cântece și dansuri populare din folclorul păstoresc.

Au fost două zile, dar mai ales cea de-a doua, duminică, 9 octombrie, când Novaciul a devenit un punct de mare atracție pe harta Județului Gorj și nu numai.

Ca idee, viitoarea ediție a Festivalului Tocanului, cred că ar trebui organizată tot în Dumbrava Hiriești, acolo unde avem deja o scenă corespunzătoare și un cadru natural specific vieții pastorale.

Muzica

Muzica datează din paleoliticul mijlociu, din îndepărtata istorie a omenirii când prin lovirea pietrelor, a lemnului sau a altor obiecte uzuale erau concepute imnuri de slăvire destinate mulțumirii zeilor.

Muzica are un loc aparte în viața omului. Prin cântec, muzica readuce zâmbetul pe chipul oamenilor.

În viața omului apar momente plăcute sau neplăcute. În momentele plăcute, cântecul bucură sufletul; în momentele neplăcute, cântecul, muzica vin să ne mângâie sufletele răvășite.

Emil Cioran spunea: „De n-am fi avut suflet, ni l-ar fi creat muzica”. Sufletul înfloarește și supraviețuiește cu dragoste, bunătate și muzică. Muzica este leacul de care ai nevoie în momentele dificile ale vieții. „Muzica este o izbucnire a sufletului”, spunea Frederick Delius.

Cântecul poate schimba sufletul omului. Sunt cântece care întăresc sau slăbesc starea omului.

Muzica depinde și de nivelul de educație al celor

care o ascultă. Așa precum cartea, și cântecul, muzica au puteri tămăduitoare, aduc liniște și alinarea sufletelor frământate, au efect terapeutic.

În viața omului, muzica a avut dintotdeauna o importanță covârșitoare. Schopenhauer spunea că „expresivitatea muzicii este mai mare ca a celorlalte arte deoarece muzica vorbește din însăși substanța sa, pe când celelalte arte din aparența lucrurilor. Ea este esența ordinii, înălțând sufletul către tot ce este bun, drept și frumos”.

Muzica activează și modelează creierul, schimbă funcționalitatea organismului uman. Are efecte psihologice și emoționale, este un antidepresiv natural, scade nivelul de

stres, alină durerile și aduce liniște în viața de zi cu zi. Muzica face parte din viața noastră, a tuturor, ajută la îmbunătățirea stării de sănătate, este un „medicament” de mare efect în cazul anumitor afecțiuni.

Există o mare varietate de genuri muzicale, așa încât se poate satisface gustul fiecăruia, de la muzica clasică promovată de Wagner, Bach, Mozart, Beethoven, Chopin la muzica populară, tipul preferat de majoritatea românilor.

Muzica vocală sau instrumentală te face să o simți în suflet, să te bucuri ori să-ți mângâie sufletul răvășit în momentele dificile. Ne face să simțim și să trăim oricare moment al vieții. Ne provoacă emoții, bucurie, extaz, fericire, tristețe, dragoste, liniște sufletească.

Lucia Silvia PODEANU

Cuibărită într-o floare

Eliberat de
trupul ostenit,
De multe patimi
Pământene,
Sufletul meu
pe drumuri
A pornit
Către-mplinirea
lui în altă
Vreme.
Imaculata floare
de cireș
Îi priveghează
calea și zborul
spre steaua
noastră albastră
Unde de-o veșnicie
tu m-aștepți,
În constelația
pe care o priveam
În serile senine
De la fereastră.
Acolo, cuibărită
într-o floare
E iubirea noastră.
Acolo, pe nesfârșita
mare vor dansa
-doi lotuși-
strălucind în nopți stelare.

Pagină realizată de Constantin DĂRVĂREANU

Cristian GRECOIU

Novaciul de odinioară...

(articole și note publicate în săptămânalul interbelic „Gorjanul”)

Incandescentă râvnă: Vremile sub care ne depănăm firul zilelor, sunt așa precum ni le-am dorit. Contribuția e a tuturor, deși unii mai puțin, alții mai mult. Să amuțescă limbuții care socotesc că, la masa de azi, ei n-au adus nici o fărâma de ofrandă, dorind a-și crea o lume aparte, care lume deși o fi fost gândită mai dinainte, totuși de azi încolo începe să mijască în afară. Din evanghelia trecutului și din pățania ceasului de față, Conducătorul Statului Român, domnul general Ion Antonescu, scoate învățăminte înspre o redeșteptare pe toate fronturile de lucrare umană pentru binele scumpei noastre patrii și a așezămintelor dintr-ânsa. „Deșteaptă-te cela ce dormi!”. Sufletul țării e îndoliat după fiii ei, alungați de ai lor în diferite feluri ale morții, ca să nu mai vorbim de sfârtecarea ce ni s-a făcut cu Basarabia și părți din Ardeal și Bucovina și Dobrogea. În Ardealul clădit din credința ce mută hotarul munților din loc, iarăși curge sânge de martir.

Taina rezistenței noastre ca neam, în ciuda barbarilor de totdeauna e crunt lovită de toiagul iobăgiei. Din ea se prelinge durere simțită în întreg organismul social, dar și înviorare națională. Se scoate piatra din capul unghiului casei noastre și se vrea a fi aruncată în gunoiul drumului, dar Piatra e Hristos, Carele nu se va batjocori în veac. Preoții, căci ei trec comoara sfântă din generație în generație, sunt cei dintâi palmuiți, știindu-se că ei și Biserica cea sfântă sunt azilul neamului pribeag și izvorul puterniciei noastre peste veacuri.

Când degetele preotului – zice dl. G. Șerban, Universul 30.X.a.c., binecuvintează pâinea și vinul, săvârșind minunea transubstanționii, sfântul lor gând binecuvintează și neamul întreg cu durerile și bucuriile lui, adunate ca într-un potir în sufletul preotului.

Drumul calvarului lui Iisus și cel al neamului, se îngemănează în zarea ochilor slujitorului altarului, de aceea se și jertfește el cu drag pentru biserică și neamul său. Preotul e biserică; biserică e patria și neamul. Omorând preotul, distrugi întregul neam; căci el e plămăduitorul aluatului creștinesc național, fără de care nu se poate ființa. „...În noaptea de 9 sept. a.c. bandele maghiare au atacat și devastat locuința protopopului ortodox Munteanu Aurel – Huedin. La 10 sept., protopopul e adus în piața târgului, supus celor mai groaznice chinuri: i s-au smuls barba și părul capului, bătut, schinguit, batjocorit, împuns cu baioneta în piept ca un sfânt, strigându-i-se „nici o palmă de pământ”, plimbat prin tot târgul de urmașii lui Ghinghishan, ars de viu și îngropat apoi în oborul târgului de vite.

Protopopul Munteanu a fost neînfricatul propovăduitor, cu timp și fără timp, al naționalismului nostru integral, purtat din casă în casă și de la fereastră la fereastră, cum zicea nemuritorul Octavian Goga. El e senatorul din 1926-27; e eroul ce nu s-a depărtat de turma credincioșilor săi, decât cu conștiința datoriei împlinite, prin sacrificiul ultimei răsuflări. Incandescentă râvnă și zel apostolesc!

Fapta Sfinției Sale de zidire duhovnicească a mai fost pomenită de noi și altădată, fără să cunoaștem omul. „Gorjanul”, anul 14, nr. 36/1937, sub titlul „Episcopia Marmureșului” „...credincioșii parohiei ortodoxe din Sighet protestează cu indignare contra barbariei ne mai auzite a autorităților administrative, care în 5 curent au pângărit capela ortodoxă din Sarassan – capela era camera goală a școlii primare – aruncând în noroiul drumului și șanțului odoarele și vasele sfinte, fapt constatat la fața locului de Parchet. (Protoiereu A. Munteanu - 1937)”. Aceasta e istoria pătimitorului Ardeal, Golgota neamului nostru național; aici e și rolul sfintei Biserici străbune cu preoții ei, în socialul întretăiat de ideologiile străine năzuințelor noastre sacre.

Biserica și preoțimea ei rămân și azi în comandamentele tradiției divine, răspândind Lumina ucigătoare a tot microbul și luptând până la jertfelnicie pentru opera de prefacere a țării. Incandescentă râvnă a Bisericii o cer zilele grele ce trăim, prin glasul autorizat al Conducătorului Statului, domnul general Ion Antonescu și vom dovedi: neocolind casa semenului în boală, coliba săracului fără mâncare, opera de asistență socială și luminare-îndrumare a poporului, biciuirea din când în când a celor ce huzures chiar din al lor, uitând că mulți Lazări zac la poartă, neavând adăpost pentru anotimpul ce rânjește în zorii dimineții ce vine. Biserica, în drama cutremurului spiritual de azi, e nădejdea incandescentă peste veacuri a întregirii a ceea ce ni s-a rupt pe nedrept, iar preoții, magii în care un neam întreg își pune gândul de mai bine. Să ne transpunem lumina vremii, împrejurărilor vieții, ca numai astfel rostul să ne fie cunoscut și dreptul recunoscut. Incandescentă râvnă!

Preot V.I. Tomescu – Novaci
(„Gorjanul”, an XVII, nr. 45-46 din 9 decembrie 1940, pag. 7)

Informațiuni:

Directorul ziarului nostru a primit din parte d-lui Aristică Schileru, secretarul general al uzinelor

„Astra” suma de lei 10 000 pentru cantina militară din gara Tg.-Jiu. De asemenea a primit, în același scop, câte 5000 lei de la d-nii Gh. I. Ciorogaru, fiu al Novacilor și Ion Andreescu, proprietar și comerciant din București, originar din Pocruia. Sumele oferite – în total 20 000 lei – dl. Jean Bărbulescu le-a depus societății „Crucea Roșie” Tg.-Jiu, contra chitanțelor nr. 213, 214 și 215 din 16 iulie 1942.

Din neglijență s-a aprins un grajd al femeii Elena D-tru Pirtea din Novaci, care servea drept bucătărie. Focul s-a întins și la casa de locuit, arzând acoperișul și diferite lucruri casnice aflate în pod. Pagubele ating 100 mii lei.

Tot prin strangulare și-a rupt firul vieții și fata Mărioara Dtru Băbu din Novaci, în etate de 18 ani. Ea a dispărut de acasă în ziua de 12 c., iar după cinci zile a fost găsită spânzurată în punctul zis „Pârae”. Cauzele care au determinat-o la săvârșirea acestui act, nu se cunosc.

(„Gorjanul”, an XIX,
nr. 26 din 25 iulie 1942, pag. 6)

Viața culturală în Gorj, Pociovaliștea: Ziua de 26 iulie a fost o mare sărbătoare pentru com. Pociovaliștea. Elevii și elevele de curs secundar din localitate, ca o încununare a muncii de război pe care au dresat-o sub conducerea d-lui director al școlii primare, Serghie Leuștean, au hotărât să dea o serbare și cum tot în aceea zi vea loc și conferința centrului parohial, dl. S. Leuștean, în colaborare cu preoții parohiei, N. Săftoiu și D. Lăcătușu, au stabilit să împodobească acea zi cu două manifestări cultural-educative. De dimineață, după oficierea sfintei slujbe la biserică parohială, s-a ținut conferința publică, unde au vorbit cucernicii preoți: Sevastian Părvulescu – Cernădia, N. Săftoiu – Pociovaliștea, Ion Bardan – Bălcești, Vasile Tomescu – Novaci și Gh. Neamțu – Poenari. După amiază, la ora 4 s-a desfășurat serbarea în cadrul Căminului Cultural, în zăvoiu de lângă școală. S-au executat coruri alese pe două voci, recitări și piesa „Negustorii noștrii”. Conferința „Munca de război” a fost ținută de dl. director S. Leuștean, iar cuvântul de închidere de către pr. D. Lăcătușu. Serbarea – la care au luat parte pociovaliștenii, tineretul intelectual și notabilități din comunele Novaci, Cernădia, Radoși, Bumbesți-Pițic și Poenari – a luat sfârșit seara târziu. Suma adunată se da pentru opere de binefacere.

(„Gorjanul”, an XIX,
nr. 28-29 din 18 august 1942, pag. 5)

Știați că...

❖ Județul Gorj este ținutul care în timpul domnitorilor Dan I și Mircea cel Bătrân, în documentele din 3 octombrie 1385 și 27 iulie 1387, purta numele de Județul Jaleș, de la râul Jaleș?

❖ La finele veacului al XV-lea a luat numirea de Gorj, care înseamnă „Jiul de sus” (Gorni-Jiu)?

❖ Pe teritoriul acestui ținut se afla, după toate probabilitățile, la 1247 cnezatul lui Litovoi, voievodul?

❖ Radu I, a ridicat aici, în Gorj, a doua mănăstire a țării, care dăinuiește până astăzi?

❖ Mănăstirea Polovragi a fost fondată în 1640 de jupân Danciu Părăianu și Stan, mare postelnic?

❖ Regiunea de Nord a județului, care se află împărțită în fâșii lungi de pământ, curgând din vârful munților, perpendicular spre drumul care leagă centrul religios al Tismanei cu centrul economic al Târgu-Jiului, poartă această pecete istorică: fiecare fâșie alcătuiește un trup de moșie, o stăpânire sătească rămasă statornic aceeași, prin veacuri, încă din vremea celor dintâi descălecări. Stau aici, amestecate, trupurile de moșii

moșnenești cu cele boierești și mănăstirești, mai răzlețe, imbinându-se într-un întreg social pe care în niciun alt județ nu îl poți vedea atât de limpede.

❖ Drumul alpin „Regele Carol al II-lea” (astăzi Transalpina) este singurul loc din toți munții noștri unde se poate merge cu automobilul la o înălțime de peste 2.000 m?

Constantin DĂRVĂREANU

MEDIC ALINA MÎTCAN - SPITALUL ZETTA-CLINICA ZETTA

Alina Mîtcan este medic și lucrează la Spitalul Zetta-Clinica Zetta. Alina Mîtcan este novăceanca noastră care se numără printre medicii de frunte ai acestei unități spitalicești, reper al calității în chirurgia plastică.

O parte din echipa de „Medici De 10” a Spitalului Zetta, formată din dr. Ina Petrescu și dr. Alina Mîtcan, s-a aflat la începutul lunii octombrie 2022 în Italia, alături de unul dintre cei mai importanți experți mondiali în chirurgia estetică și reconstructivă.

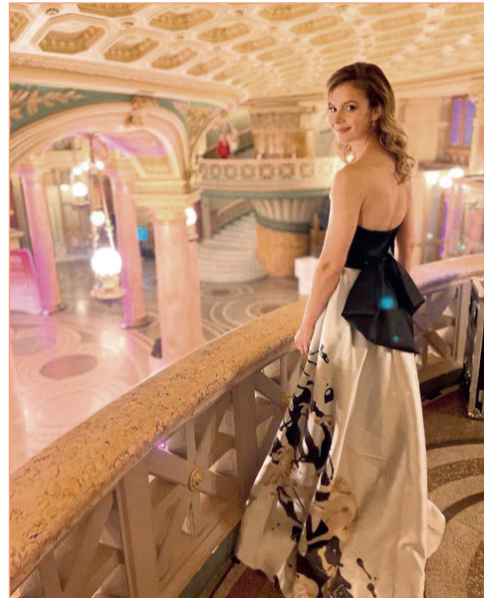
De asemenea, echipa Spitalului Zetta a fost alături de chirurgul plastician de renume, dr. Michel Pascali, care a împărtășit medicilor români în stagiul de „deep plane face lift”, tehnicile de realizare a celei mai avansate metode de lifting facial-un mod specific și inovator pentru a obține un rezultat natural, dar și de lungă durată (10-15 ani).

În partea a doua a lunii septembrie, reprezentanții Zetta, între care și dr. Alina Mîtcan, au participat la ISAPAS WORLD CONGRESS,

Congresul mondial al Societății internaționale de chirurgie plastică de la Istanbul, al cărui scop a fost de a descoperi repere extraordinare în chirurgia plastică.

Dr. Alina Mîtcan a fost invitată la unele posturi de televiziune unde a prezentat cele mai recomandate proceduri minim invazive și intervenții estetice pentru a-ți menține tenul sănătos și tânăr, păstrând în același timp armonia naturală a chipului.

Recent, la Ateneul Român București a avut loc GALA ZETTA sub deviza „Despre eleganță și tradiție”.

Gala Zetta a fost organizată cu prilejul împlinirii a 5 ani de la înființarea Asociației Zetta și 10 ani de la înființarea Spitalului Zetta-Clinica Zetta.

Constantin DĂRVĂREANU

ANDREI MĂJERI – UNUL DINTRE CEI MAI APRECIĂȚI REGIZORI ROMÂNI

Novăceanul Andrei Măjeri, unul dintre cei mai apreciați regizori români ai momentului, născut la Novaci în anul 1990, a fost distins cu premiul al II-lea la Concursul de Dramaturgie – Monodramă „Valentin Nicolau” de la Bacău.

Andrei Măjeri a terminat studiile de licență (2012) și master (2014) la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca. Lucrează, din acest an, ca regizor la Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani.

Regizorul Andrei Măjeri a colaborat și cu Teatrul Dramatic „Elvira Godeanu” din Târgu-Jiu, unde a pus în scenă piesa „Amplexus”.

C. Dârvăreanu

Ion Florea

CUGETĂRI

Când era MIC în sat, se împiedica de toate pietrele. Azi însă, când e MARE la oraș, brăzdează norii cu nasul.

Să-ți respecti prietenii și să nu-ți întărați dușmanii este cel mai înțelept lucru.

Păpădiile: mici umbrele sub care își caută adăpost visele îndrăgostiților, iar atunci când vântul le risipește sunt mici parașute de care se leagă visele poezilor.

Veselia artificială este un secret cu care ștergem de multe ori lacrimile tristeții.

Zărzărul acum este ca un copil îmbrăcat în noaptea Paștilor în rochiță albă.

Trupul, ca un strugure prea copt, așteaptă teacul iubirii să-l înverșuneze cu patimi.

Ploaia florilor de măr umplea cărarea pe care picioarele ei se sfiau să calce, dar cine este ea? Este poezia mea!

Din visele risipite ca frunzele pădurii în noiembrie, cu cenușa atâtor amurguri așternută peste ele, ce se mai poate zidi?

Când calci într-o băltoacă, nu-i stropi și pe alții.

Prostului nu-i trebuie trepte să coboare, ci timp să rădă.

Furtuna devastează rar, dar ura devastează veșnic.

Ploaia regenerează câmpul, bucuria regenerează sufletul.

Raza de soare intrată pe fereastră în zori e o făclie aprinsă la căpătâiul iubirii împlinite.

Păsările sunt poștașii copacilor.

Raza de lună ce pătrunde în odaie: -O bărnă de lumină frântă pe pervaz.

Suspiniul de adio al unei femei: -Coardă de vioară frântă în plină evoluție.

Când zicem femeilor: sunteți albine, nu trebuie să uităm nici de viespi.

Sala de așteptare a unei gări: -Magazie de melancolie, dureri, vise.

Aproape de sfârșitul iubirii, lacrimile femeii sunt ca urzicile aruncate în sân.

Curcubeul: -Drapel al Sorelui desfășurat în cinstea victoriei raportate asupra furtunii.

Prietenii sunt precum câinii. Cât ai să le dai să mănânce, nu te părăsesc.

Viața în anumite momente este ca femeia fardată.

Când te privești în oglindă gândește-te la conștiință, fără s-o confunzi cu chipul.

ION DUȚĂ

TOAMNĂ HÂDĂ

Tu vîi cu ploi în ropote mărunte,
Cu nori greoi, chitiți haotic peste zare
Ce par zmei suri, cu aripile frânte,
Cu fețe schimosite și de blestem murdare.

Te-așezi pe fire tu, regină hîdă,
Rea și posacă cum ți-e scris din veci,
Îngălbenești în joacă a codrului hlamidă
Cu șfichiuri de vânturi și burnițe reci.

Îți place să vezi firea de tine zgribulită,
Să auzi mlădițele când vântul le îndoiaie,
Când vezi în fața ta pădurea jumulită
Și pe țărani trudind pe brazde în noroaie.

Ei, bieții, își adună avutul trist al muncii
Ca sacii sărăciei cu trudă să și-i umple
Călcând cu apa-n cizme peste grumazul luncii,
Cu ploaie amestecată cu sudoare peste tâmple,

Iar tu le storci din nori mereu necazuri
Să le îndeși în saci, alătura cu roada,
Le-arunci în cefe stropii în talazuri
Și scuturi peste ei și pletele și coada.
Nu-ți pasă că necazuri au destule:
Cu birul, cu seceta sau grave inundații,
Ce se opun ca munca să le meargă în pătule,
Le mai aduci și tu cu frigul grele situații.

Cu buze galbene și reci
Îi mai sărută viscole și brume,
Iar gerul îi îngheață când se-ntorc
La casele sărace și bătrâne.

Prof. univ.
Gheorghe P. ȚICLETE

Isamu Noguchi, elevul japonez al lui Brâncuși. „Am învățat ce înseamnă onestitatea în sculptură”

În anul 1926, un tânăr american de origine japoneză intra la Galeria Brunner din New York, care găzduia o expoziție cu lucrări ale lui Constantin Brâncuși. Așa cum avea să mărturisească peste ani, atunci când ajunsese un sculptor și peisagist recunoscut în întreaga lume, întâlnirea cu opera sculptorului din Hobița a însemnat pentru tânărul artist plastic aflat la începutul carierei nu doar „un mare noroc”, ci și o „intervenție a Divinității”. Pentru că a văzut la Brâncuși o anumită „puritate a inimii” de factură zen-buddhistă, specifică artiștilor din Japonia Medievală, care l-a fascinat. Astfel, tânărul entuziasmat s-a dat dat peste cap și a obținut o bursă Guggenheim, care i-a îngăduit să ajungă la Paris, unde nu s-a oprit decât în cartierul Montparnasse, pe alea Impasse Ronsin, la numărul 11, la atelierul celui care avea să-i devină maestru. Tânărul fascinat de Brâncuși se numea Isamu Noguchi (1904-1988) și este considerat unul dintre cei mai importanți artiști plastici ai secolului XX.

Cel care avea să devină în tumultuoșii ani '20 ai secolului trecut elevul lui Brâncuși s-a născut în 1904, la Los Angeles. Isamu Noguchi a fost rezultatul scurtei povești de dragoste dintre poetul, scriitorul și eseistul japonez Yone Noguchi și editoarea sa, scriitoarea americană Léonie Gilmour. La puțină vreme după nașterea micuțului părinții săi s-au despărțit.

Yone Noguchi a curtat-o apoi pe jurnalista Ethel Marie Armes, care însă l-a refuzat atunci când a cerut-o în căsătorie. Ca urmare, tatăl lui Isamu s-a întors în Japonia natală – iar în 1906 i-a invitat acolo pe Léonie și pe fiul lor. Așa că în luna martie a anului 1907, tânără mamă și băiețelul ei au părăsit Statele Unite, îmbarcându-se în portul San Francisco pe un vapor cu destinația Yokohama.

Deși călătoria a fost una dificilă, copilul a înfruntat greutățile cu curaj, fapt pentru care a primit, abia acum, numele „Isamu” (în japoneză, curaj). Și dacă Léonie Gilmour și-a făcut speranțe că va avea, în sfârșit, o familie, acestea s-au spulberat repede, pentru că Yone Noguchi s-a însurat cu o japoneză, iar Isamu a rămas definitiv fără tată. Léonie a sfârșit prin a se stabili la Yokohama, unde exista o comunitate anglofonă destul de numeroasă și influentă. Un amănunt interesant al biografiei viitorului artist de renume e acela că a conceput chiar el grădina casei lor din Yokohama, descoperindu-și foarte de timpuriu talentul de peisagist. Mai mult chiar, Isamu a ucenicit la un tâmplar (în Japonia, țara a cutremurelor, casele erau construite din lemn, de către tâmplari), ceea ce l-a ajutat să descopere metodele, tradițiile și stilul meșteșugarilor japonezi.

Sam Gilmour – și încercările de a deveni artist

În 1918, Isamu a fost trimis în SUA, pentru a primi o educație occidentală. I-a fost încredințat unui tutore: Edward Aloysius Rumely, un cunoscut medic, pedagog și om de presă din Indiana. Patru ani mai târziu, Isamu – care se recomanda Sam Gilmour pe tărâm american – a absolvit liceul din La Porte, Indiana.

La terminarea studiilor a avut o lungă discuție cu tutorele său, explicându-i acestuia că ar vrea să devină artist plastic. Deși dorea ca protejatul său să devină medic, doctorul Rumely l-a dat pe Isamu în grija unui bun prieten, cunoscutul sculptor Gutzon Borglum; nimeni altul decât realizatorul faimosului „Mount Rushmore Național Memorial”, un grup statuar de mari dimensiuni, care îi înfățișează pe George Washington, Thomas Jefferson, Theodore Roosevelt și Abraham Lincoln, sculptată în granitul unui vârf de munte din statul South Dakota.

Ucenicia la Borglum – care l-a descurajat, spunându-i că nu va deveni niciodată sculptor – nu i-a folosit la nimic tânărului, care a cedat în fața insistențelor tutorelui său și s-a înscris la Facultatea de Medicină a Universității Columbia. Dar influența mamei sale și a unui compatriot, bacteriologul Hideyo Noguchi (coincidență de nume de familie – n.r.), a fost în cele din urmă

mai puternică decât cea a doctorului Rumely. În 1924, Isamu s-a înscris la Leonardo Da Vinci Art School din New York, al cărei director, sculptorul Onorio Ruotolo, a fost impresionat de calitățile artistice ale noului său student.

Întâlnirea cu Brâncuși: „Am învățat ce înseamnă onestitatea în sculptură”

Dar pentru Isamu Noguchi „drumul Damascului” a fost vizita făcută la Brunner Gallery din New York, unde s-a întâlnit cu sculpturile lui Constantin Brâncuși. Tânărul artist nipono-american a văzut la Brâncuși o anumită „puritate a inimii” de factură zen-buddhistă, specifică artiștilor din Japonia Medievală, care l-a fascinat. „Eram transfigurat”, avea să scrie mai târziu. Opera lui Brâncuși l-a făcut să simtă că a întâlnit un suflet înrudit, plin de profunzime, un artist care aplica inconștient (fapt cu atât mai remarcabil) principiul wabi-sabi, atât de drag artiștilor și artizanilor din Țara Soarelui Răsare. Câteva lămuriri conceptuale sunt necesare. Wabi înseamnă căutarea simplității, chiar cu prețul urăteniei aparente. Sabi înseamnă „rugină”, dar și „patina vremii”, iar wabi-ya înseamnă singurătate. Pe scurt, wabi-sabi înseamnă o simplitate plină de semnificații, o căutare a esenței lucrurilor – adică exact ceea ce Brâncuși a încercat să surprindă încă de la începuturi prin arta sa.

Să ne mirăm că tânărul se simțea transfigurat? Încă înainte de a ieși pe ușă, Isamu a decis că trebuie neapărat să devină elevul lui Brâncuși. Cum nu-i lipsea îndrăzneala (avea să dovedească în multe împrejurări că are curaj, meritându-și numele), tânărul artist plastic s-a dat peste cap și a obținut o bursă a Fundației Guggenheim – iar bursa i-a îngăduit lui Noguchi să ajungă la Paris în luna iunie a anului 1927.

„Înarmat” cu o recomandare primită de la scriitorul american Robert McAlmon, Noguchi s-a dus direct în cartierul Montparnasse, oprindu-se doar pe alea Impasse Ronsin, la numărul 11, unde își avea atelierul Brâncuși, care „l-a pus la treabă” chiar de a doua zi. Artistul român l-a acceptat pe tânărul american de origine japoneză în atelierul său ca ucenic în ciuda unor dificultăți de comunicare, întrucât Isamu Noguchi nu vorbea franceza, iar Brâncuși nu vorbea engleza. Cei doi au știut însă să treacă peste acest impediment. „Ne înțelegeam din priviri. Comunicam cu ajutorul ochilor, prin gesturi, prin materiale și prin uneltele pe care urma să le folosim”, își va aminti, peste ani, cu nostalgie, artistul nipono-american. „Am fost inițiat în piatră de Constantin Brâncuși în primăvara anului 1927, când am ajuns la Paris ca bursier Guggenheim. Mi-a arătat cum să tai blocul de piatră. Așa am învățat ce înseamnă onestitatea în sculptură, o condiție prealabilă pentru a putea depăși atracțiile facile ale modelajului în lut – o datorie morală pe care nu am uitat-o niciodată”, declara el în anul 1985.

Coloanele infinite

Maestrul din Hobița l-a învățat pe Noguchi nu doar cum să lucreze, ci și că trebuie întotdeauna să mediteze asupra sculpturii. De la Brâncuși – în al cărui atelier a lucrat cu intermitențe între anii 1927 și 1929 – Noguchi a învățat să sculpteze în piatră, să „surprindă momentul” și să „caute esența”, influența compatriotului nostru dovedindu-se decisivă pentru evoluția viitoare a lui Isamu Noguchi, care a „moștenit” de la maestrul său obsesia pentru coloane infinite. „În ciuda dorinței mele de a mă îndepărta de Brâncuși, eram prea plin de el. Este prea periculos să ai un mare maestru, precum Brâncuși. Problema era cum să fac o coloană fără să fie în maniera lui Brâncuși. Era foarte greu, dar am reușit...”, mărturisea mai târziu Noguchi, care a știut să-l asimileze pe Brâncuși în felul său. Nu puțini i-au reproșat însă nipono-americanului că lucrările sale „seamănă prea mult cu Brâncuși”.

Dar Noguchi nu și-a repudiat maestrul. „Recunosc însă categoric că am fost foarte influențat de Brâncuși. Chiar atelierul meu semăna la un moment dat cu al lui, existau chiar

și bărne vechi”, declara el într-un interviu pe care i l-a acordat lui Friedrich Teja Bach în anul 1987.

„Brâncuși a fost un copac la umbra căruia au putut crește alții”

Pentru a înțelege relația dintre Noguchi Elevul și Brâncuși Maestrul trebuie să pornim de la criza învățământului artistic de la începutul secolului XX, o epocă în care divorțul (deloc amiabil) dintre artă și educație fusese demult pronunțat.

Învățământul artistic de tip academic pierduse complet contactul cu realitatea, rămânând cantonat într-un paseism al formelor fără fond, care i-ar fi făcut să caște de plictiseală pe marii maestri ai Renașterii și Barocului. Nu este deci de mirare că, încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea, au apărut și s-au multiplicat acele „saloane ale refuzaților”, în care s-au refugiat, împreună cu operele lor, artiștii independenți. De cele mai multe ori, aceștia s-au format nu numai în afara sistemului de învățământ artistic, ci chiar împotriva acestuia – în mod deliberat.

Constantin Brâncuși a trecut prin învățământul artistic oficial, atât la București, cât și la Paris, unde a ajuns, pe jos, după o lungă călătorie prin Ungaria, Austria și Elveția. A fost nevoit să facă acest efort extraordinar pentru că academiștii bucureșteni i-au refuzat a doua tranșă de bani pentru bustul lui Carol Davila, bani din care tânărul artist român intenționa să-și plătească drumul spre Paris. Dezamăgirea a fost însă maximă, pentru că în școlile de Arte Frumoase de pe malurile Senei nu s-a ales cu nimic în plus față de ce găsisse în cele de pe malurile Dâmboviței.

Astfel, după ce a trecut prin École des Beaux-Arts (unde l-a avut ca profesor pe sculptorul Antonin Mercié și unde a asimilat tot ce se putea asimila), a urmat întâlnirea lui Brâncuși cu Auguste Rodin. Spre deosebire de profesorii de la École des Beaux-Arts, Rodin, care se realizase înfruntând normele oficiale, învingând cu succes rezistența mediilor academice, oferea un model existențial demn de urmat. În atelierul lui Rodin a învățat Brâncuși „să însuflețească lutul inert”, ceea nu îi putuse arăta nimeni la École des Beaux-Arts. În cele din urmă însă, Brâncuși a avut revelația faptului că „nimic nu crește la umbra marilor copaci”, părăsind atelierul maestrului său la data de 27 martie 1907, pentru a-și deschide propriul atelier. Pentru că, așa cum avea să mărturisească mai târziu, Brâncuși ajunsese la concluzia că nimeni nu te poate învăța să devii artist. Cu toate astea, el a știut să-i învețe pe alții să fie, ajungând la o pedagogie proprie, care includea tehnica „cioplii directe”. Adusă de Brâncuși la Paris odată cu uneltele țărănilor români, tehnica cioplii directe a făcut senzație în rândul artiștilor de avangardă de la începutul secolului al XX-lea.

Celor care au trecut pragul atelierului său, devenindu-i învățăcei, Brâncuși nu s-a mărginit să le transmită un set de tehnici sau vreo doctrină cu caracter estetic-filosofic. El a preferat să-i ajute să descopere și să se descopere, obligându-i indirect să uite ceea ce știau, ceea ce învățaseră până atunci, să renunțe la „formalism” și să recupereze o stare de prosepțime, pentru a se deschide unui nou început. Odată ajuns în atelierul maestrului, Noguchi a fost și el supus acestui proces de „dezvățare”. Iar influența lui Brâncuși este evidentă în lucrări precum „Globular” și „Foot Tree”, realizate în 1928, „Red Seed”, una dintre lucrările în care lemnul se întâlnește cu piatra, și în multe, multe altele. Așa cum scria Martha Schwendener în anul 2007, „Brâncuși a fost un copac la umbra căruia au putut crește alții”. Ideile lui Brâncuși i-au impresionat și influențat pe mulți alți artiști: i-au fost elevi Mihaela Pătrașcu, Irina Codreanu, Mac Constantinescu, Oscar Han, Romul Ladea, Ion Jalea, Octav Doicescu, Barbara Hepworth, Constantin Antonovici, Etienne Hajdu – ca să-i amintim doar pe câțiva. Pentru criticii de artă occidentali, cel mai important elev al Maestrului din Hobița rămâne însă Isamu Noguchi.

Drumul spre glorie

Întors la New York în 1929, Isamu Noguchi s-a împrietenit cu arhitectul și

designerul Buckminster Fuller, pe care îl cunoscuse la cafeneaua lui Romany Marie, cafenea pe care Brâncuși îl sfătuisese să o frecventeze. [În fapt, patroana respectivelor cafenele frecventate de boema new-yorkeză se numea Marie Marchand prin căsătorie, ea fiind născută în Moldova!]

În 1930, Noguchi a călătorit în China, unde a studiat pictura cu acuarelul Qi Baishi, și în Japonia, unde tatăl său nu a vrut să-l primească. Cu toate acestea, a luat lecții de la ceramistul Uno Jinmatsu și a studiat grădinile Zen (făcute doar cu pietre și nisip) și figurinele funerare haniwa (al căror rol este același ca al Armatei de Teracotă a împăratului chinez Qin Shi Huang Di).

S-a întors la New York în 1932, în plină recesiune economică, și a început să-și expună operele, înregistrând succes după succes. Fie-ne îngăduită și o paranteză amoroasă: în anii 1930 a avut o scurtă poveste de dragoste cu pictorița mexicană Frida Kahlo. Și tot în această perioadă a făcut scenografie pentru dansatoarea și coregrafa Martha Graham. Adevărata consacrare a venit de-abia în anul 1938, an în care a realizat o sculptură de mari dimensiuni, simbolizând libertatea presei, care a fost expusă în clădirea Associated Press, situată în Rockefeller Center din New York. Toate lucrările de acest gen realizate din 1938 și până la moarte au reflectat concepția lui Isamu Noguchi despre „semnificația socială” a sculpturii.

Atacul japonez de la Pearl Harbour, din 7 decembrie 1941, a avut drept consecință nu numai intrarea Statelor Unite în război împotriva Imperiului Nipon și a celui de-al Treilea Reich, ci și declanșarea unui val de persecuții împotriva americanilor de origine japoneză. Noguchi și-a descoperit acum vocația de activist pentru drepturile omului: a creat grupul Artists Mobilization for Democracy, un ONG al cărui scop era acela de a sublinia patriotismul nipono-americanilor și loialitatea acestora față de țara lor de adopție și chiar a cerut internarea sa într-un lagăr de concentrare din Arizona, unde a stat șapte luni. Pentru că în lagăr, amplasat într-o rezervație indiană, Noguchi și-a continuat activitățile politice, la care s-a adăugat și încercarea de a-i învăța pe amerindieni câteva meșteșuguri, FBI-ul l-a acuzat de spionaj, declanșând chiar o anchetă în acest sens. Ancheta a fost oprită numai datorită campaniei organizate de organizația American Civil Liberties Union.

1981: vizita la Târgu-Jiu

După război, Noguchi a mers din nou în Japonia și s-a consacrat apoi designului, realizând, printre altele, celebra „masă Noguchi”, care constă din două piese de lemn identice care susțin un blat din sticlă. În 1955 a creat decorurile și costumele pentru o controversată reprezentare a piesei de teatru „Regele Lear”, care l-a avut în rolul principal pe actorul britanic Sir John Gielgud. În 1962 a devenit membru al Academiei Americane de Artă și Literatură, iar în 1971 a fost ales membru al prestigioasei Academii Americane de Arte și Științe. În 1985, în New York, a fost inaugurat Muzeul Noguchi, în care sunt expuse operele elevului artistului. După ce, în 1986, a reprezentat Statele Unite la ediția din acel an al Bienalei de la Veneția, i-a fost decernată, un an mai târziu, National Medal of Arts.

În 1981, aflat la apogeul carierei sale de artist, Isamu Noguchi a vizitat ansamblul de la Târgu-Jiu, pentru a depune un omagiu celui pe care l-a considerat întotdeauna maestrul și mentorul său. S-a stins din viață la 30 decembrie 1988, în vârstă de 84 de ani.

Nota: Isamu Noguchi l-a întâlnit pe Mircea Eliade în Chicago. Ca semn de prietenie, Isamu i-a sculptat chipul lui Eliade într-o monedă care se află astăzi la Muzeul Luvru, Paris-Franța.....

L-am întâlnit pe Isamu Noguchi în casa Eliade. O persoană extrem de sensibilă și politicoasă.

Stelian PLEȘOIU

Să ne mai și veselim puțin...

Iubitule, vreau să-mi cumperi un telefon nou.

- Păi și celălalt?
- Celălalt îmi cumpără tabletă.

Doctore, am fost aici acum trei ani și mi-ați spus să mă feresc de umezeală.

- Da, da, îmi amintesc.
- Am venit să vă întreb dacă pot să fac o baie.

Pe stradă era un bărbat orb care cerșea. Aveți milă, sunt orb și am 15 copii! O doamnă care era în trecere s-a oprit și l-a întrebat:

- Biet sărman, cum de ai 15 copii?!
- Păi, doamnă dragă, crezi că eu văd ce fac?

Între ciobani:

- Măi Gheorghe, de ce oaia aia a ta are un picior de lemn?
- Mi-a venit chef de friptură într-o seară și ce era să fac, să tai toată oaia?!

Draga mea, cu cine ai stat de vorbă aproape o oră la poartă?

- Cu Vasileasca.
- Și de ce n-ai invitat-o înăuntru?
- Era grăbită...

Îi departe Oradea?

- Ești pe jos sau cu mașina?
- Pe jos.
- Noa, atunci mergi drept înainte și marți o iei la stânga!

Chelner, halba asta e plină cu spumă...

- Asta înseamnă că berea e bună...
- Dar eu am venit să beau bere, nu să mă bărbieresc...

Am pus un anunț, ofertă de schimb.

- Și ce vrei să schimbi?
- O nevastă de 100 de kile pentru două de 50...

Pe un drum rău, un țăran cu o căruță încărcată până la refuz, trasă de un măgar, nu putea urca la deal. Trece un drumeț care îl ajută împingând căruța din spate.

Când ajung ei, în sfârșit, în vârful dealului, la un drum mai bun, săteanul mulțumește drumețului:

- Mulțumesc, domnule, că m-ai ajutat. Cu un singur măgar nu mai ajungeam eu în deal.

Într-un sat, un preot merge la slujbă. Lângă biserică, vede un măgar mort într-un accident de mașină și sună imediat la poliție.

- Sunt preotul satului. Am găsit un măgar mort.
- Și ce, zice polițistul ironic, vreți să-l îngropați cu popă?
- Nu, zice preotul, eu doar am anunțat familia.

Dacă vrei ca soția să te asculte când vorbești, vorbește cu altă femeie. O să fie numai ochi și urechi.

Țiganul și ciobanul. Țiganul se uită cu poftă la un cioban care mânca pe câmp slană cu ceapă. Ciobanul îl observă și-l întreabă:

- Vrei și tu o mușcătură, țigane?
- Daaa!
- Lăbuș, ș-o pe el!!!

Acuzat, ești condamnat la 45 de ani de închisoare!

- Dar, domnule judecător, nu cred că mai trăiesc atât!
- Fă și tu cât poți!

Sunteți acuzată că ați aruncat o farfurie în capul soțului. Regrețați această faptă?

- Da, domnule judecător, farfuria era nou-nouță.

Soțul vine acasă foarte agitat:

- Infidelo! Știu tot! Calmă, soția îi zice: - Oare? Te lauzi ca de obicei. În ce an a avut loc bătălia de la Călugăreni?

Ce înseamnă pentru un bărbat o dietă echilibrată?

- Răspuns: câte o bere în fiecare mână.

SURSĂ: ROMÂNUL AUSTRALIAN

LUCIA SILVIA PODEANU

Din inima toamnei

*Din inima toamnei
sângele curge șuvoi,
în ploii, și ploii, și ploii,
să umple arterele
din pământ
golite de galbenul*

*vânt,
golite de struguri
din vii,
golite de iubiri și
de Amintiri,
de gutui,*

*de prune și alune,
Dar, mai ales,
de Dragostea mea
pentru tine.*

Iar eu aici pe pământ

*Glasuri de găște s-aud
zborul lor fâlfâit
în noaptea rece
spintecă cerul.
De-o viață mă frământă
un gând:
La ce chemări neștiute
răspund păsările plecând?
Cine le caută cărările
în înălțimi peste
orașe și mări?
De ce iau atâta nădejde,
iar calea nicidecum*

niciun cârd nu și-o pierde?

*Iar eu aici pe pământ,
iarba sub talpă calcând,
mă rătăcesc în veacuri
fierbinți.*

*Îmi caut în prunci
drumul către părinți,
albastre vânturi ascult
și număr, și număr,
ca un înfrânt,
toate luptele pe care
ca muritor le-am pierdut.*

ION FLOREA

Astă seară e lumină

*Astă seară e lumină
La ferestrele iubirii
Că-mi roșiră trandafirii
Parcă-ar fi surprinși c-o vină.
Vântul susură-n gutui
Și-mi aduce în priviri
Neșoptitele mahniri
Scrijelate pe statui.*

*Seara arde amintiri
La ferestre și la uși
Dorul plânge, anii-s duși,
Vântul frânge trandafiri.*

Aș vrea

Aș vrea

Să-mi intre Luna pe fereastră

Și vântul să-mi vâjâie la ușe

Iar deasupra casei bolta-albastră

Să-și fulguie Lacteea jucăușe.

Să-mi am iubita lângă mine

Și-un trandafir la căpătâi,

Ea să-mi dea săruturi și suspine,

Eu să-i șoptesc durut:

„O, rămâi, rămâi...”

SPORT

CAMPIONATUL NAȚIONAL DE VITEZĂ ÎN COASTĂ 2

Sezonul 2022 al Campionatului Național de Viteză în Coastă 2 s-a desfășurat pe parcursul a 7 etape.

Viteza în coastă-probă auto sportivă de tip SPRINT-presupune parcurgerea traseului într-un timp

cât mai scurt. Traseul poate avea între 3 și 8 km, asfaltat, cu o diferență de nivel dintre START și SOSIRE de minim 100 de metri.

Orașul Novaci se numără printre renumite localități din țară care au reprezentanți la concursurile organizate în domeniul automobilismului sportiv. Este vorba de Alexandru Andreoiu, un tânăr talentat, ambițios și dornic de a urca spre vârful ierarhiei sportive la disciplina pe care o practică cu multă pasiune.

În anul 2022, Alexandru Andreoiu a luat parte la startul a 6 din cele 7 etape organizate la nivel național. De remarcat faptul că sportivului novăcean, în urma punctelor acumulate, i-au adus titlul de Campion național la Grupa 6, Clasa B, devenind Vicecampion național la Clasa 6 și ocupând locul 5 în clasamentul general între cei 66 de automobiliști participanți la competiții. Astfel, sportivul novăcean, la întrecerile la care a participat, s-a clasat pe locul 1, la Magherani (Mureș), Rânca (Gorj), Harghita Băi (Harghita), Straja (Hunedoara), pe locul 2 la Valea Uzului (Bacău) și pe locul 3 la Mediaș (Sibiu).

De subliniat faptul că automobilistul sportiv Alexandru Andreoiu a participat la întrecerile organizate

în cadrul Campionatului Național de Viteză în Coastă 2, fără sprijin financiar, doar cu cheltuieli personale. Din acest motiv nu a putut lua parte la etapa de la Cheile Grădiștei (Brașov). Chiar nu se găsește niciun novăcean

care să-l sprijine pe sportivul Alexandru Andreoiu, al cărui nume, la concursurile organizate, se alătură numelui orașului nostru?

Să credem în sportivul novăcean care aduce faimă și onoare Novaciului și să dovedim că suntem novăceni!

Pagină realizată Constantin DĂRVĂREANU

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Constantin DĂRVĂREANU, redactor șef

Nicolae VINȚANU, redactor șef adj.

Alina ȚICU, redactor

Cristian GRECOIU, redactor

Tel. 0744 656 726, e-mail: darvareanu@yahoo.com

NOVĂCEANUL

**Publicație lunară tipărită cu sprijinul
Primăriei și Consiliului Local Novaci
și al obștilor de moșneni din Novaci,
Pociovaliștea și Cernădia**

Pre-press & print:

**Tipografia
ProdCom**

S.C. TIPOGRAFIA PROD COM S.R.L.
Târgu-Jiu, Gorj, str. Lt. Col. Dumitru Petrescu, nr.20
Tel. 0253-212.991, Fax 0253-218.343
E-mail: tipografia.prodcom@gmail.com

Tehnoredactare:
RODICA TEIȘI